

TIQXMMI
TOSHIKENT IRRIGATSIVA VA QISHLOQ
XO'JALIGINI MEKANIZATSIYALASH
MUHANDISLARI INSTITUTI
MTU
MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETI

Modul / Kurs sillabusi
Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash fakulteti

60810100 – Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash	
Kurs:	Qishloq va suv xo'jaligida transport
Kurs turi:	Tanlov
Kurs kodi:	QSXT4208
Yil:	4
Semestr:	7
Ta'lim shakli:	sirtqi
Mashg'ulotlar shakli va ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	20
Lobaratoriya mashg'ulotlar	
Mustaqil ta'lim	200
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Yakuniy nazorat, yozma
Kurs tili:	o'zbek
Kursning maqsadi (KM)	
KM1	«Qishloq va suv xo'jaligida transport» fani talabalarni qishloq va suv xo'jaligi mahsulotlarini etishtirish va ishlab chiqarishda qo'llaniladigan texnologiyalar va texnik vositalarni tanlash, ulardan samarali foydalanish usullari va amalga oshirish yo'llari, transport vositalaridan foydalanishni energetik tahlil qilish usullarini, ularning maqbul tarkibini asoslash usullarini, foydalanish ko'rsatkichlarini aniqlash va tahlil qilishning mohiyatini tushunishda talabalarni zarur bo'lgan bilimlarni o'rgatish hamda ularni amaliyotda tadbiiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.
Kursni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	Qishloq xo'jaligi muhandislik asoslari
2	Materiallar qarshiligi va Nazariy mexanika
3	Materialshunoslik va konstruksion materiallar texnologiyasi
4	Mashina detallari va loyihalash asoslari
5	Axborot texnologiyalari va jarayonlarni matematik modellashtirish
6	Qishloq xo'jaligi mashinalari
7	Gidravlika va gidravlik tizimlar

7 - semestr

Mashg'ulotlar shakli va semestrlarga ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	20
Lobaratoriya mashg'ulotlar	-
Mustaqil ta'lim	200
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Test, Yakuniy nazorat
Kurs tili:	o'zbek
TA'LIM NATIJALARI (TN)	
	Bilimlar jihatdan:
TN1	-qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishida mexanizatsiyalashgan texnologik jarayonlarda ishlatiladigan transport vositalaridan yuqori ish unumi foydalanish uslub va qonuniyatlarini bilishi kerak;
TN2	-texnologiya, texnologik jarayon, ishlab chiqarish jarayoni, ishlab chiqarish ishi tushunchalariga ega bo'lishi kerak;
TN3	- transport vositalari ish unumini maqbul boshqarish, belgilangan rejimda (tezlik, me'yor va sifatda) va agrotexnik muddatda ketma-ket va o'zaro bog'langan ishlarni (operatsiyalarni) amalga oshiradigan transportning barcha iqtisodiy ko'rsatgichlari foydali bo'lishi to'g'risida tasavvurga ega bo'lishlari kerak;
TN4	- qishloq xo'jaligi mahsulotlarini etishtirishda transport agregatlaridan foydalanish nazariyasi asoslari, transport vositalarining qishloq va suv xo'jaligi yuklarini tashishdagi harakatlanish qonuniyatlari, xossalari va ko'rsatgichlari, transport ishlari texnologiyasi, transport ishlarini loyihalash, transport vositalaridan texnik foydalanishning nazariy asoslari va texnik servisni tashkillashtirish, transport parki faoliyatini tahlil qilish, rejalashtirish va tashkil etish tartiblarini bilishi va ulardan foydalana olishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatdan:
TN5	- transport vositalarini tanlash, ulardan samarali foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;
TN6	- mahsulotlar etishtirish bilan bog'liq bo'lgan jarayonlarni foydalaniladigan ishonchli, samarali, iqtisodiy va funksional energiya va quvvat vositalari hisoblangan traktorlar hamda avtomobillarni aniq ishlab chiqarish sharoitiga mos tanlash uslublarini bilishi kerak.
TN7	- olgan bilimlarini amalda qo'llash, yuklatilgan mustaqil topshiriq va vazifalarni mustaqil hal etish kabi individual xususiyatlarga ega bo'lishi kerak;
TN8	-qishloq va suv xo'jaligida transport ishlari jarayonlarini taxlil qilish va baholash usullarini qo'llash, transport agregatlaridan ishlab chiqarish va texnik foydalanishdagi muammolar bo'yicha echimlar qabul qilishni

	bilishi kerak
TN9	- transport vositalaridan foydalanishni tahlil qilish usullarini, transport vositalarini maqbul tarkibini asoslash usullarini, ulardan foydalanish ko'rsatkichlarini aniqlash va tahlil qilishning mohiyatini tushunishda talabalarni zarur bo'lgan bilimlarni o'rgatish hamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.
KURS MAZMUNI	
Mashg'ulot shakli: Ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Fanining dolzarbligi, maqsadi va vazifalari. Qishloq va suv xo'jaligida transportdan foydalanishning ahamiyati (2 soat).
M2	Transport vositalarining turlari (2 soat).
M3	Qishloq va suv xo'jaligi yuklari. Yuklarning turlanishi. Yo'llar, ularning toifalari (2 soat).
M4	Transport vositalarining foydalanish (ekspluatatsion) xossalari (2 soat).
M5	Qishloq xo'jaligi yuklarini transportirovka qilish. Asosiy tushunchalar va qoidalar (2 soat).
M6	Qishloq xo'jaligi va melioratsiya mashinalarini transportirovka qilish. Asosiy tushunchalar va qoidalar (2 soat).
M7	Yuk tashishni tashkil qilish. Transport vositalarining harakatlanish marshrutlari (2 soat).
M8	Transport vositalarining ish unumi (2 soat).
M9	Transport vositalaridan texnik foydalanish (2 soat).
M10	Transport vositalarining ish qobiliyati. Transport vositalari agregatlari va tizimlarining ish qobiliyatini yo'qotishining xarakterli ko'rinishlari (2 soat).
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Berilgan yo'l sharoiti uchun transport traktorining tortish xossalari ko'rsatkichlarini hisoblash (4 soat).
A2	Harakatdagi transport vositasining ish unumini hisoblash (4 soat).
A3	Transport vositalarining mayatnikli harakatlanish usuli bo'yicha asosiy ish ko'rsatkichlarini hisoblash va harakatlanish marshruti grafigini qurish (4 soat).
A4	Transport vositasining halqasimon harakatlanish usuli bo'yicha asosiy ish ko'rsatkichlarini hisoblash va harakatlanish marshruti grafigini qurish (4 soat).
A5	Gidromeliorativ ishlarda transport vositalari-dan samarali foydalanish, har xil sharoitlar uchun ularni to'g'ri tanlash (4 soat).
Mashg'ulot shakli: Mustaqil ta'lim (MT)	
MT1	Fan haqida tushuncha.
MT2	Internet orqali horijiy davlatlarda faoliyat ko'rsatadigan fermerlarning faoliyati, texnikalar bilan ta'minlanganligi va ulardan foydalanish

	darajasini tahlil qilish.
MT3	Internet orqali horijiy davlatlarda ishlab chiqarilayotgan traktorlar va qishloq xo'jaligidf qo'llaniladigan avtomobillarning turlari, hamda texnik ko'rsatkichlarini o'rganish
MT4	Xorijiy davlatlar va mamlakatimizda ishlab chiqarilayotgan yuqori quvvatli traktorlar, yuk avtomobillarning texnik tavsiflari, vazifalari, qo'llanish sohalarini o'rganish.
MT5	Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish jarayonlarida qo'llanilayotgan innovatsion transport jarayonini tahlil qilish
MT6	O'simliklar qator oralaridagi begona o'tlarni yo'qotishda qo'llaniladigan mexanikaviy va kimyoviy usullarni o'rganish.
MT7	Zamonaviy traktor va yuk avtomobillariga texnik servis xizmati ko'rsatish turlari, innovatsion usullari va vositalarini o'rganish.
MT8	Ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarishning zamonaviy tizimlarini o'rganish.
MT9	Horijiy davlatlar firmalarida ishlab chiqarilayotgan zamonaviy traktorlarni texnik-foydalanish ko'rsatkichlarini o'rganish.
MT10	Transport vositalaridan foydalanish samaradorligini oshirish istiqbollari. Mashinalar ishonchliligini oshirish orqali transport va boshqa texnikalardan foydalanish samaradorligini oshirish bo'yicha tavsiyalarni o'rganish.
MT11	Transport ishlarining Respublika iqtisodiyotidagi ahamiyati va tutgan o'rnini
MT12	Yo'llarining tasnifi. Avtomobil yo'llaridagi harakat jadalligi, o'tkazish qobiliyati. Konspekt yoki referat tayyorlash
MT13	Avtomobil yo'llarining rivojlanish tarixi. Avtomobil yo'llarini hozirgi kundagi holatini tahlil qilish.
MT14	Avtomobillarning yo'llardagi harakati. Avtomobillar harakatiga ta'sir etuvchi kuchlar. Dinamik omil. Tishlashish koeffitsiyenti bo'yicha ma'lumotlar yig'ish
MT15	Traktor poyezdining tarkibini hisoblash amallarini bajarish, hulosalar tayyorlash
MT16	Avtomobillarga TXK tizimning vazifalari va asoslarini o'rganish.

“Qishloq va suv xo'jaligida transport” fanidan talabaning semestr davomida o'zlashtirish ko'rsatkichi quyidagicha taqsimlanadi			
Maksimall baho	Saralash baho	Nazorat turlari bo'yicha	
		Oraliq nazorat	Yakuniy nazorat
5	3	3	5

Fanlardan baholash mezonlari quyidagicha qabul qilingan		
Baho	Baho	Talabalarning bilim darajasi

5	A'lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
4	Yaxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo'lish.
3	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish, tasavvurga ega bo'lish.
2	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik. Bilmaslik

Asosiy adabiyotlar	
1	Igamberdiev A.K. Qishloq va suv xo'jaligida transport. Toshkent. 2020.-283 b (o'quv qo'llanma)
2	Igamberdiev A.K. Mashina tractor agregatlaridan foydalanish va texnik servis. T., TIQXMMI, 2021. – 430 b (darslik);
3	Иофинов С.А., Сырин А.А. Использование автомобилей и тракторов на транспортных работах в сельском хозяйстве. Л.; Колос, 1968.-280 с.
4	Миронюк С.К. Использование транспорта в сельском хозяйстве. Москва, Колос, 1982.-287 с.
5	Лободаев В.Д., Удовенко В.М. Автомобильные перевозки сельскохозяйственных грузов. Минск, Урожай, 1987.-279 с.
Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
6	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy taplil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent, O'zbekiston, 2017. 104 b.
7	2017-2021 yillari O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Hrakatlar strotegiyasini "Halq bilan muloqot va inson manfaatlari yili" da amalga oshirishga oid Davlat dasturini o'rganish bo'yiyaa ilmiy-amaliy risola. Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti. – T. "Ma'naviyat" nashiryoti, 2017.-244 b.
8	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 24 maydagi "Qishloq va suv xo'jaligi sohalari uchun muxandis-texnik kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3003-sonli qarori. T., 2017.
11	Капланович М.С. Справочник по сельскохозяйственным транспортным работам. 2-е изд. М.; Росмагропромиздат. 1988.-366 с.
13	Гоберман В.А.. Автомобильный транспорт в сельскохозяйственном производстве. Эффективность и качество работы, оценка и разработка организационных решений. М, Транспорт. 1986.- 287 с.

Internet saytlar:	
14	https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0306919220301810
15	https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1574007221000013
16	http://www.amazon.ru
17	http://www.texbooks.ru ;
Dastur mualliflari:	Igamberdiev A.K.
E-mail:	Asqar1959@mail.ru,
Kafedra nomi va manzili:	Muhandislik tizimlarni boshqarish kafedrası, V-o‘quv binosi, 301-xona

